

Inventering av invasiva vattenväxter

Lyckebyån 2025

2025-11-30

Ursula Zinko, Väg & Miljö i Karlstad AB, har hela ansvaret för innehållet (text och bilder) i denna rapport. Innehållet ska inte tolkas som Europeiska unionens eller EU-kommissionens officiella ståndpunkt.

Ursula Zinko, Väg & Miljö i Karlstad AB, has full responsibility for the content (text and images) of this report. The content should not be interpreted as the official view of the European Commission or the European Union.

Författare

Ursula Zinko, Väg & Miljö i Karlstad AB

Beställare

Lina Allesson, Länsstyrelsen i Blekinge län

Projektledare

Ursula Zinko

Omslag

Bild på ett strömmande parti i Lyckebyån, kantad av ormbunken safsa på stranden. Foto: Ursula Zinko.

Diarienummer hos Länsstyrelsen i Blekinge län

511-1152-2025

Med bidrag från Europeiska
unionens LIFE-program

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning	5
Summary	6
Bakgrund	7
Syfte med inventeringen	7
Metodik	8
Inventeringsområdet	8
Genomförande	9
Registrering av data	9
Resultat	10
Fynd av invasiva vattenväxter	10
Fynd av övriga invasiva växter	10
Diskussion	12
Litteratur/källförteckning	13
Digitala källor	13

Förord

Lyckebyån är ett av Blekinges största vattendrag och rinner genom tre län, Kronoberg, Kalmar och Blekinge, innan den mynnar i Östersjön strax öster om Karlskrona. Den är av stort värde både ur natur- och samhällsaspekt då den hyser den hotade arten flodpärlmussla och utgör dricksvattentäkt för Karlskrona och Emmaboda kommun. Historiskt sett har vattendraget påverkats kraftigt av människan genom markavvattning, rensning, rätning och fragmentering genom vandringshinder vilket påverkat både vattenkvalitet, hydrologi och livsmiljöer för arter negativt.

Inom ramen för projektet Grip on Life IP har en samverkansprocess bedrivits i Blekinge mellan åren 2019–2024. Målet är att uppnå en hållbar Lyckebyå. Länsstyrelsen i Blekinge har tillsammans med aktörer som har intresse i Lyckebyån arbetat fram strategier för att uppnå detta och aktiviteter som behövs för att uppnå målen sätts upp årligen av de olika aktörerna. Kunskap om hur situationen ser ut vad gäller invasiva vattenväxter Lyckebyån är ett mycket viktigt underlag för detta arbete. Därför beställdes en inventering av invasiva vattenväxter i Lyckebyån för att få en bättre kunskap om vilka arter som finns samt var de förekommer.

Rapporten utgör ett kunskapsunderlag för att förhindra spridning av invasiva vattenväxter i samband med åtgärder i och vid Lyckebyån. Länsstyrelsen i Blekinge län arbetar aktivt med bekämpning av invasiva arter. Det gäller även att i samband med åtgärder i Lyckebyån förebygga vidare spridning av invasiva vattenväxter, genom att till exempel ta hand om jordmassor med risk för frön från invasiva arter eller att först bekämpa den invasiva arten, innan åtgärd kan genomföras.

Karlstad, november 2025

Ursula Zinko

Senior konsult, Väg & Miljö i Karlstad AB

Sammanfattning

- Inga fynd av invasiva vattenväxter gjordes och därmed krävs inga åtgärder för bekämpning av invasiva vattenväxter.
- På sex lokaler hittades invasiva landväxter som växte på strandkanten eller på öar.
- Totalt inventerades cirka 40 kilometer av Lyckebyån.
- Båda strandkanterna inventerades genom att två personer paddlade längs var sin strandkant. De undersökte även lugnvatten och biflöden.
- Inventeringen genomfördes för att förhindra vidare spridning av invasiva arter i samband med åtgärder som genomförs i Lyckebyån.
- Lyckebyån är utpekad på flera sätt för att ha höga naturvärden. Delar är Natura 2000-områden och nedströms Kättilsmåla i Blekinge län är Lyckebyån utpekad som värdefullt vatten ur naturvårdssynpunkt.

Summary

- No invasive aquatic plants were found, and therefore no measures for controlling invasive aquatic plants are required.
- At six sites, invasive terrestrial plants were found growing by the shoreline or on islands in the Lyckeby River. All these six sites were situated quite far downstream in the river, rather close to the mouth of the river into the Baltic Sea.
- A total of approximately 40 kilometers of the Lyckeby River were surveyed.
- Both riverbanks were surveyed by two people paddling on SUP-boards on either side of the river. They also examined still-water areas and some tributaries.
- The survey was carried out to prevent further spread of invasive species when carrying out various restoration measures in the Lyckeby River.
- The Lyckeby River is designated in several ways as having high nature conservation value. Parts of it are Natura 2000 sites, and downstream of Kättilsmåla in the county of Blekinge, the Lyckeby River is designated as valuable water from a nature conservation perspective.

Bakgrund

Länsstyrelsen i Blekinge län arbetar sedan flera år tillbaka med bekämpning av invasiva arter både på land och i vatten. Invasiva växter breder ut sig i den svenska naturen, varför flera Länsstyrelser har prioriterat arbetet med invasiva arter. För att på ett effektivt sätt kunna bekämpa invasiva arter behövs ett välgrundat kunskapsunderlag för utbredningen av de invasiva växterna.

En invasiv art som är väl spridd i Sverige är vattenväxten vattenpest (*Elodea canadensis*) och Länsstyrelsen vill få kunskap om dess spridning i länets vattendrag.

Vattenpest är inte upptagen på EU:s förteckning över invasiva växter¹. Den kom in till Europa innan 1850 och är så allmänt förekommande i Sverige och Europa idag att åtgärder för att utrota den på nationell nivå inte är aktuella. Lokalt kan den dock utrotas, till exempel i områden med höga naturvärden, om den anses utgöra ett problem.

En nära släkting till vattenpest är smal vattenpest (*Elodea nuttallii*) som har noterats i Sverige sedan andra hälften av 1900-talet. Smal vattenpest är än så länge inte lika spridd som vattenpest, men breder ut sig och det finns också rapporter på att den konkurrerar ut vattenpest². Smal vattenpest är upptagen på EU:s förteckning över invasiva arter. Det är förbjudet att importera, sälja, byta, odla, transportera, använda och hålla levande exemplar av dessa arter.

Båda arterna kommer från Nordamerika och har förts in till Sverige på olika sätt. Vattenpest har sålts som akvarieväxt, vilket även kan vara fallet för smal vattenpest. Den har också odlats i botaniska trädgårdar. Båda arterna sprids idag genom att fragment av plantor flyter med strömmar. De kan också lätt spridas med fritidsbåtar där fragment har fastnat inte minst runt motorerna som åker igenom bestånd med vattenpest samt även med fåglar som flyger mellan vatten.

Syfte med inventeringen

Lyckebyån ingår i EU-projektet Grip on Life IP med målet att bevara och restaurera viktiga vattenmiljöer. Eftersom olika åtgärder har gjorts och framöver kommer att göras finns det risk att sprida invasiva arter om det inte finns kunskap om var de finns. För att kunna förhindra vidare spridning genomfördes denna inventering av invasiva vattenväxter. Inga fynd av invasiva vattenväxter i Lyckebyån var kända innan inventeringen genomfördes³.

¹ Naturvårdsverket. Invasiva främmande arter på EU:s förteckning – Växter. Augusti 2025. <https://www.naturvardsverket.se/4a2ea7/globalassets/amnen/invasiva-frammande-arter/pdf/forteckning-av-invasiva-vaxter/eu-listade-invasiva-frammande-arter-vaxter.pdf> (hämtad 2025-11-21).

² Havs- och vattenmyndigheten. *Elodea nuttallii* Smal vattenpest, 2014-12-17. <https://www.havochvatten.se/download/18.21cdec1178fae29c6c63b52/1619686878619/elodea-nuttallii-smal-vattenpest.pdf> (hämtad 2025-11-21).

³ Sveriges Lantbruksuniversitet, Artdatabanken. Artportalen 2025. www.artportalen.se (hämtad 2025-08-15).

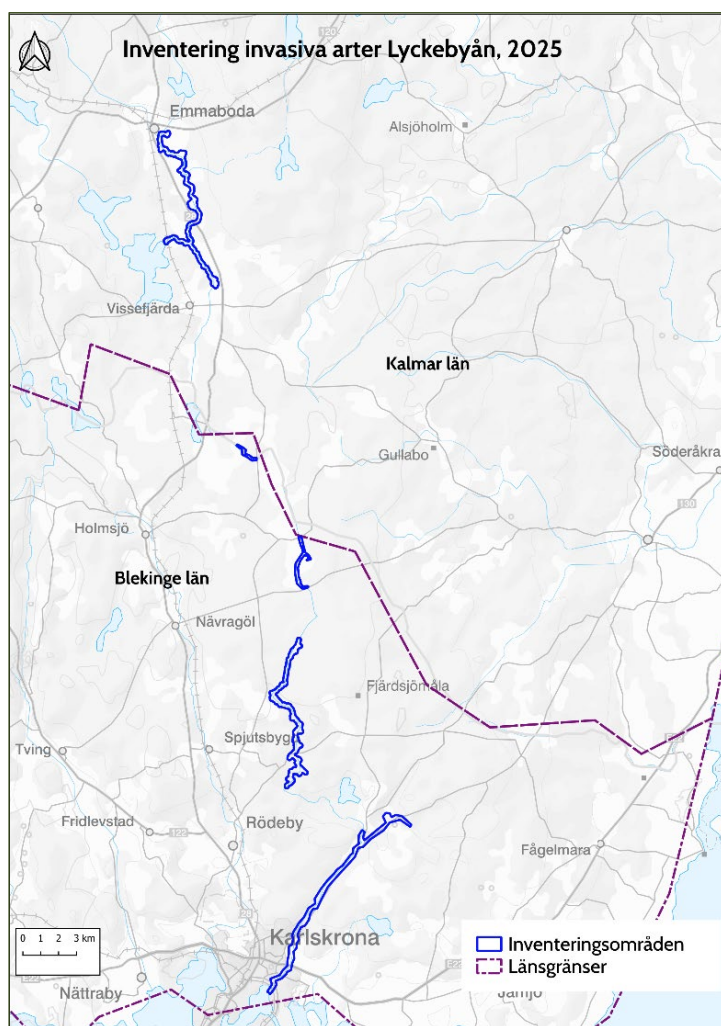
Metodik

Inventeringsområdet

Inventeringsområdet utgjordes av delar av Lyckebyån. Ån rinner från Uppvidinge kommun i Kronobergs län, via Emmaboda kommun i Kalmar län och vidare söderut genom Karlskrona kommun innan den mynnar ut i Lyckebyfjärden i Blekinge län. Lyckebyån har ett avrinningsområde på 811 km² och är därmed ett av sydöstra Sveriges största vattendrag. Inom avrinningsområdet utgörs 73 % av skog, betesmark för 5 % och åkermark endast 3%.

Nedströms Kättilsmåla i Blekinge län är Lyckebyån utpekad som värdefullt vatten ur naturvårdssynpunkt. Uppströms Kättilsmåla är fyra kortare sträckor längs eller intill huvudfåran utpekade som värdefullt vatten. Det finns flera relativt små Natura 2000-områden utpekade som omfattar delar av Lyckebyån. Delar av biflödet Lillån utgör ett område utpekad som riksintresse för naturvården.

Utifrån dessa naturvärden var uppdraget att inventera de sträckor som är utmärkta i Figur 1. Totalt utgjorde det cirka fyra mil inventeringssträcka.

Figur 1. Inventeringsområdena i Lyckebyån där inventering av invasiva vattenväxter genomfördes.

Genomförande

TVå personer paddlade nedströms, på var sin sida av ån och sökte efter vattenpest, smal vattenpest och även andra invasiva arter, både vattenväxter och landväxter längs med strandkanterna. Alla vikar, kanaler eller andra lugnvatten som kom in i ån på någon av sidorna inventerades. När ån blev till en grund sjö, vid Emmabosjön och Gisasjön inventerades hela strandkanten. Vid Emmabosjön var det grunt i hela vattenytan och vattenvegetation växte här och där i vattenytan. Dessa ytor söktes av efter invasiva arter.

Registrering av data

Varje fynd noterades med djup och utbredning, samt fotograferas. Alla fynd ska ha ett löpnummer, datum, och koordinater. De skulle också rapporteras in i Artportalen. Enstaka plantor av invasiva vattenväxter skulle plockas upp i samband med inventering och hanteras så att de inte sprids. Vid fynd av större bestånd skulle lämplig åtgärd bedömas. För dessa bestånd skulle noggrann inmätning så att noggrannheten var högst en meter.

För datainsamling användes mobil med applikationen FieldMaps för ArcGIS i koordinatsystemet SWEREF 99 TM. Noggrannheten i geografisk positionering är mellan fem och tio meter. För att komma ner till en meters noggrannhet fanns mätinstrument för RTK (Real Time Kinematic) till hands. För produktion av kartor till rapporten användes QGIS 3.40.6. Original GIS-data levereras till Länsstyrelsen i samband med leverans av rapporten.

GIS-data i form av shapefiler över samtliga fynd av invasiva arter levereras till Länsstyrelsen tillsammans med rapporten.

Alla artfynd har rapporterats in till Artportalen (www.artportalen.se).

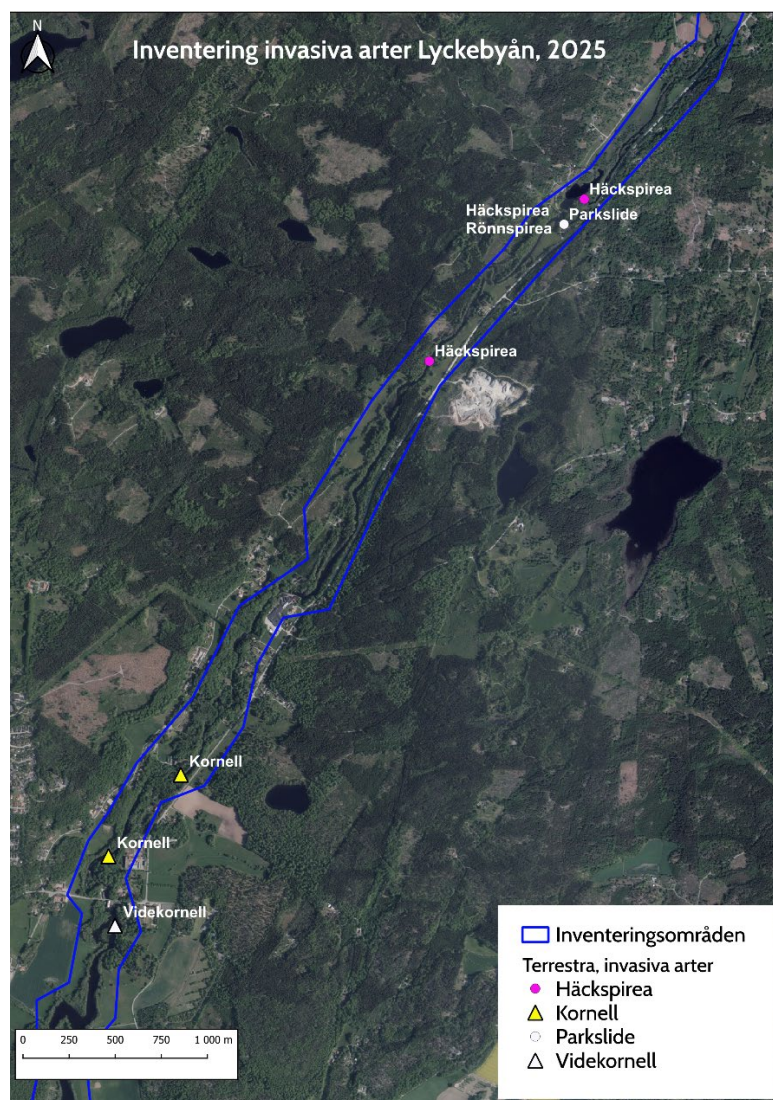
Resultat

Fynd av invasiva vattenväxter

Inga fynd av vattenpest, smal vattenpest eller annan invasiv vattenväxt hittades i Lyckebyån.

Fynd av övriga invasiva växter

Sex fynd av andra invasiva arter noterades på strandkanterna eller på öar ute i ån (Figur 2). Cirka 200 meter uppströms Krokebro växte ett bestånd häckspirea (*Spiraea salicifolia*) på västra strandkanten. Strax uppströms bron över ån vid Krokebro växer ett bestånd av parkslide (*Reynoutria japonica*) i anslutning till trädgårdstomt där ett skott till och med har rotat sig på ett grunt ställe i ån som periodvis är täckt med vatten. På samma tomt, nära vattnet växer också ett stort bestånd av rönnspirea (*Sorbaria sorbifolia*) och häckspirea. Knappt 400 meter söder om Krokebro växer ett bestånd häckspirea på stenblock ute i åfåran.

Figur 2. På sex platser i den nedersta delen av Lyckebyån hittades landlevande invasiva arter.

Strax uppströms Mariefors, på västra sidan av stranden, hittades ett bestånd av en kornellart (*Cornus sp.*) längs strandkanten. I höjd med Augerums gård, på västra strandkanten växer ett bestånd av en kornell. Nedströms Augerums kraftverk växte ett bestånd videkornell (*Cornus sericea*) på västra sidan av en ö i ån (Figur 3).

Figur 3. Ett större bestånd av videkornell växer nedströms Augerums kraftverk (vänster). Ett större bestånd av häckspirea och ute i vattnet parkslide som växer strax uppströms bron vid Krokebro (höger).

Diskussion

Inga fynd av någon invasiv vattenväxt gjordes. Det är mycket ovanligt att ett vattendrag i sydöstra Sverige inte har några fynd av invasiva vattenväxter, inte ens i mynningsområdet. Därför får Lyckebyån anses vara ganska unik ur den aspekten. Därmed föreslås inte heller några åtgärder för bekämpning av invasiva vattenväxter.

Totalt hittades sex lokaler där det växte invasiva arter på strandkanten eller öar. Även detta får anses vara en ganska ringa omfattning på invasiva landväxter längs med stränderna av ett vattendrag.

Litteratur/källförteckning

EU-förordningen 1143/2014 av den om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. [eu-listade-invasiva-frammande-arter-vaxter.pdf \(naturvardsverket.se\)](#)

Havs- och Vattenmyndigheten, 2014. Faktablad om *Elodea nuttallii*, smal vattenpest. [elodea-nuttallii-smal-vattenpest.pdf](#)

Digitala källor

Artportalen (www.artportalen.se)

Havs
och Vatten
myndigheten

Med bidrag från Europeiska unionens LIFE-program